

Disquis

DE

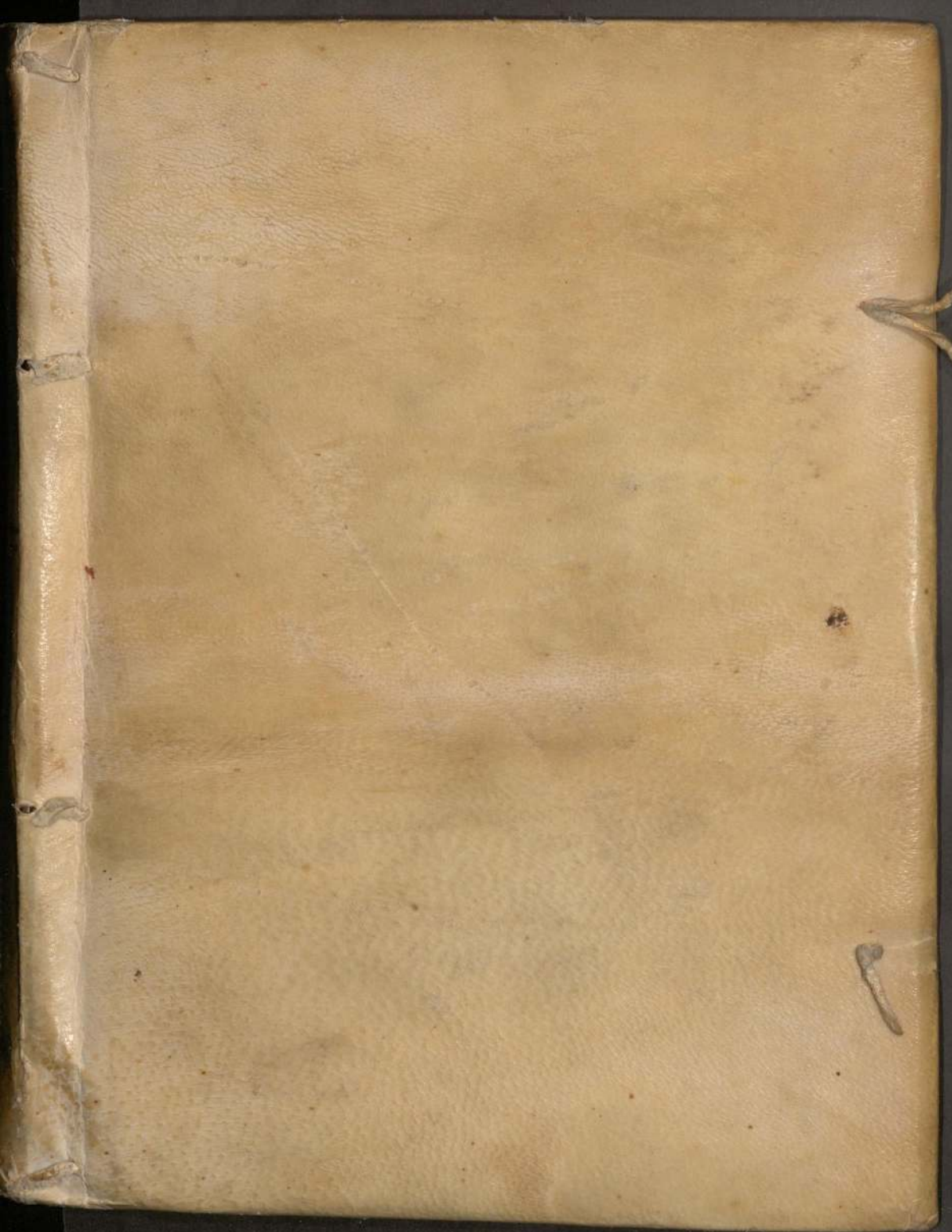
Medicina

T. 1.

Pro

82

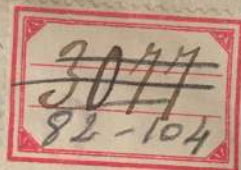
104



14-5~

10
011

Index.



Propositiones propugnatae à D.^{ne} Andrea Oliver.

Quest. an prepositiones et.^a à D.^o J. B. Mas.

Tacula circa resolutiones et.^a per P. A. Binimelis.

Aprobacion apologetica por el L.^{do} D.^o J. B. Mas.

Falsitas remonstrata à Medicine Collegio.

Investigatio doctrinae R. Raimundi circa resolutiones et.^a à D.^o R. Armentol.

Dissect. an Veterum prejudicia circa Lunget.^a à D. D. Christophoro Carrio.

Demonstracion fisica de la esencia de la Fiebre.

Epidemia contagiosa de Mataga de 1741.

Estatutos del Colegio de Cirugia de Barcelona del año 1766.

Metodo curativo para las Viruelas por
Mercadal en 1782.

Tratado sobre las Afexias por M.^o Sardan.

Enfermedades Venereas por Sardan.

Ordenanza del año 1755. sobre quemar los
muebles de los Phtisicos.

PROPUGNACULA

QVIBVS DEFENDVNTVR QVIN-
que resolutiones notatae, tamquam
Medicæ erroneæ,

A

SAPIENTISSIMO,

EXPERTISSIMO, PRVDENTISSIMO,
& Perillustri Medicinæ Collegio Uni-
versitatis Palmaria Régni
Majoricarum.

DELINEATA

AB ANDREA OLIVER MEDICINÆ
Doctore, & dicto Collegio,
Aggregato.

PALMÆ

Ex Typogr. Petri Anton. Capó Imp.
Anno MDCCXLII.

Superiorum permisso.

L. 10290



PROPOGNACULA

QUIBUS DEFENDITUR

DE

...

A

SAPIENTISSIMO

EXTERISSIMO

...

...

...

DEL

AB ANORE

Dote

...

BALM

Ex Typogr. Pont. A. C. C. Imp.

Anno 1800

...

...

...



PANDITVR OPERIS INTENTIO
relatione facti.



OSTENDITVR die 29. Julij presentis anni Christop-
phorus Sarrà Medicinæ Candidatus percurri-
isset secreta examina, ad obtinendum Medicinæ
Baccalaureatum, & in illis fuisse ab omnibus
approbatus, undē, & admissus ad secundum
examen, in quo per spatium dimidiæ horæ, die
9. Augusti habuit explicare, sententiam 2dam.
Lib. 1. Aphor. Hipp. die antecedenti, illi assignatam, ut moris
est, ex qua quatuor Medicinæ, Hipp.-Gal.-Lullisticas conclusio-
nes deduxit, quarum 1. fuit sequens: *Quamvis in omni horâ diei,
& noctis, possit urgere necessitas mittendi sanguinem, tamen non in omni
horâ diei, & noctis, est sanguis mittendus: quæ fuit impugnata cum
exemplo anginæ suffocativæ, & apoplexiæ fortis; examinê fini-
tò, fuit à dicto Collegio approbatus, & admissus ad tertium, &
ultimum, pro Baccalaureatu, examen, in quo sustinuit quam plu-
rimas thèses Hipp.-Gal.-Lullisticas, ex duodecim Medicinæ trac-
tatibus, seu materijs partim speculativis, partimque practicis
die 17. mensis Augusti; inter quas fuit sequens, in tractatu de fe-
bribus, scripta: *Febris intermittens brevissimus, & securissimus, est
morbus si rectè curatur; si verò malè, longus, & plura incommoda af-
fert, ex Hipp. Lib. de off. Sect. 5 fol. 80. Ant. num. 10. Quo-
modo autem debeat curari; præterquam quod ab ipso manifestatur in 2.
de Morb. Sect. 5. fol. 32. ab initio, roganti aperiã, sicuti, & quare;
easque præ suo possit defendit; ex quo examine etiam approba-
tus ab ipso Collegio evadens, fuit ad examina, pro gradu Licen-
tiate Medicinæ admissus, ad quæ accedens, in tentativa, circa su-
pradictam thësim, percoatus fuit de aliquibus particularebus
casibus, quorum responstiones, sicuti illas, quas de angina, & ap-
oplexia dedit, dictum Collegium rumians (inaudita parte)
notavit tanquam Medicæ erroneas, discrepantē neminē, simulque
resolvit dictam censuram participare Prudentissimo Vigilantis-
simo,**

4
Imo, & Perillustri Congressui Patrum Patriæ; cui privative per-
tinet Publicam salutem procurare, erroresque corrigere; ut ju-
beret dicto Baccalaureo, & Andreæ Oliver Medicinæ Doctori,
talem methodum minimè practicare; qui maturo Concilio rem
præmeditando, & attendendo ad aliqua coram se allegata, à dic-
to Andrea Oliver; resolvit, & decretum posuit, quod pro nunch
dictus Sarrà, admitteretur ad examina pro gradu Medicinæ obti-
nendo; promittendo medio juramento se abstinere à tali practi-
ca, & simul etiam, quod dictus Dr. Oliver adduceret fundamen-
ta, quibus dictas resolutiones substernerat, illaque manifestaret
Medicinæ Collegio, ut illa consuleret Vniversitatibus,
à sua Perillustri Dominatione assignandis,
ut juxta resolutionem illarum,
posset justè deli-

berare

ad quod magis Publicæ

ex saluti con-

veniat

PROPOSITIONES

ADNOTATÆ, ET INTER PARTES ACOR-

date, sunt ut sequuntur.

Resolutiones Medico-Practicæ (si ita loqui fas est) quas Christophorus Sarrà Medicinæ Baccalaureus in suo tam publico, quàm privato Medicinæ examine, ausus est sustentare sūt hæc.

Resolutio 1. In angina sanguinea cum imminente suffocationis periculo, hora 6. 8. & 10. matutina n̄ est opportunum tempus prescribendi remedium magnum; quia sanguis est in sua camera, vel est à prædominio in illis horis.

Resolutio 2. In appoplexia fortissima, nec sanguinis missio, nec purgatio, nec emetica sunt propinanda, usque dum humor faciens morbum non sit in sua propria camera, vel non sit à prædominio, quod idem est.

Resolutio 3. Licet natura præ humorum copia non possit pervenire ad declinationem accessionis tertianæ, nec in accessione, nec in intermissionis tempore (casu quo ad intermissionem perveniat) ullatenus est celebranda sanguinis missio, nisi peracta tertia accessione; quia in prima accessione, bilis est in bile; in 2. bilis est in sanguine; in tertia verò in qua est opportunum tempus, bilis est in pituita.

Resolutio 4. Licet Catamenia quæ antea fluebant, cessare tertianæ, cohibeantur, & post accessionem, planè desiciant, non obstantibus gravissimis symptomatibus, sanguis non est mittendus nisi post tertiam accessionem.

Resolutio 5. Petrus tertiana mali moris correptus his symptomatibus stipatus: febre magna, siti inextinguibili lingue ariditate, singulto, motu convulsivo, paraphrenitide, hypochondriorum distentione, & plethora flante, non deliberandum de sanguinis missione, vel purgatione, vel aliquo alio equate remedio magno? Non, nisi post tertiam accessionem.

Has resolutiones tanquam medicæ erroneas, ratione, experientia, solidæque fundamentò practicò omnino destitutas, in damnum, & perniciem Egrotantium esse rejiciendas, minimèque permittendas, Medicinæ Majoricens. Collegium declaravit.

Ita est: Michæli Segui Notæ Secreti. Univers

Hic

HIS præmissis, jam est opportunum tempus delineandi Medicina, illaque munire Authoritatibus, rationibus, & experimentis, ut appareant solidò, validòque fundamento pratico esse dictas propositiones stabilitas; & sic minimè rejiciendas, imò potius amplectendas esse pro bono publico, proximique salute; pro quo dicendum venit.

Quòd omnes quinque resolutiones ad unum punctum practicum, valdè utile, & necessarium ut finis Medicinæ consequatur, reducuntur; scilicet ad inquirendum in omnibus morbis, & presertim acutis, & periculosis, principalem Medicinæ scopum, nempe occasionem, seu opportunum tempus præscribendi remedium magnum indicatum; sicuti, quale sit, & quomodo possit inveniri, ut ex contextu prædictarum quinque resolutionum constat; ad quod enucleandum est supponendum.

Quod omnes Medici practici uno ore fateantur, valdè necessarium esse, ut remedium juvet, attendere ad opportunum tempus, seu occasionem præscribendi remedium, quapropter Ludovicus Mercatus in Tractat. de Meth. Medendi ait: *Tanti est momenti in re medica occasio, ut sola, vim, & efficaciam ab auxilij auferat, aut ipsis prestat, & Hieronimus Fracastoreus: Tempus secandi venam est angustum, latum verò in quo non conveni.* apud Pelláz in suo Scr. Feb. Cap. 6. unde Hipp. & non inmerito in 1. Aph. Sent. 1. habet: *Occasio præcept;* & sic plura debent esse scitu digna, ut illud inveniamus; aliàs non esset tempus angustū nequè difficile cognitu; imò difficillimum, censendum est; ut tenet Gal. 1. de Art. Cutz. ad Glau. Cap. 1. Claf. 7. fol. 94. lit. C. dicens: *Et temporis occasio qua præ omnibus est cognitu difficillima.*

Aliquam hujus notitiam scriptam nobis reliquit Hipp. in lib. 1. Aph. Sen. 11. dicens: *In accessionibus abstinere oportet, nam cibum dare nocuum est;* unde etiam remedium propinare nocuum erit; Ergo si alimentum indicatum dummodo non propinetur debito tempore, non juvat, imò potius nocet; remedium magnum indicatum, ut juvet, & non noceat debet potiori jure debito tempore esse propinatum, quia aliàs non consequeretur evacuatio illius humoris, qui debet evacuari, ut juvet, ut Hipp. in 1. Aph. Sen. 2. admonet dicens: *Vasorū inactio si talis fiat, qualis fieri debet conferri & bene tollerant; sin minus contra;* Ergo dum remedium magnum evacuatorium præscribitur, & non juvat non fuit evacuata

7
Evacuata materia, talis, qualis &c. sed dum non est debito tempore propinatum etiam non iuvat; ut expresse tenet Christophorus a Vega in Lib. 2. Medi. Cap: 2. dicens *Remedijs magna hoc unum commune est, quod tempestive adhibita, magnam, & brevi tempore efficiunt utilitatem; si vero intempestive adhibeantur magnorum malorum causa sunt & Gal. in Com. 5. Lib. 6. de Morb. vulgar Clas. 3. fol. 188. Lit. A. tenet: Nam vinū Egrotis propinatum si iuverit, ejus propinatio auxilium est: & si inopportune oblatum, delirium, aut phrenitidem concitet. tunc morbifica, non salubris causa, neque auxilium fuerit. Quis igitur est faciendi auxilij Author? Occasionis scilicet inventor: Ergo dū non prescribuntur debito tēpore non juvant; sed dū n̄ evacuant materiā talem, qualē, oportet evacuare, etiā n̄ juvant: Ergo dū &c.*

Nec valet dicere, quod dum urget necessitas, semper est opportunum tempus mittendi sanguinem v. g. quia conferre, vel non conferre sanguinis missionem, non provenit ab urgente necessitate; aliās semper, & quando necessitas urgeret, remedium magnum propinatum semper juvaret, quod est contra experientiam; sed ab esse prescriptū in opportuno tempore, ut ex superius dictis constat; undē, & non obteurē docet Gal. in Lib. de Præfag. Exper. Confir. Cap. de sang. detrac. ex ven; quando sit sanguis mittendus urgente necessitate, his verbis: *In omni die quæ noctis hora, urgente necessitate, sanguinem detrahito; Advertendo tamen in febricitantibus vigorem cessantem accessionis; in alijs vero si v̄ ex lipitudine, si v̄ ex alia ratione citra febrim, ubi sanguinis detractione ex vena opus sit doloris, aut inflammationis considerato magnitudinem, quæ enim hora dolorē mitigatum inspexeris sanguinē de vena mittere; Ergo &c.*

Neque valet quod ex cōmuni consensu Medicorū, opportunum tempus sit principium morbi, cum Hipp. dicente in Sen. 29. Lib. 2. Aph. *Cum morbi inchoant si quid movendum videtur move; Quia quamvis in principio remedia magna evacuatoria debeant applicari, tamen non sequitur quod æqualiter in omni hora principij sit opportunum tempus; aliās illud invenire, non esset difficile, quia facile morbi principia cognoscuntur.*

Nec minus obstat Sent. 6. Lib. 1. Aph. Hipp. dicens *Extremis morbis extrema exquisitē remedia optima sunt; quia ex hac Sent. solum inferitur, quod in angina suffocativa, & forti apoplexia, & sic de alijs morbis extremis, seu exacte peracutis, remedia magna, seu extrema, sunt utilia, & indicata; quod non dubito; mini-*
mē

8
mè vero afferit, quod intempestivè, seu citrà occasionem debeant
prescribi; quia sic contra methodum operari consuleret, quod
non est dicendum.

Neque in contrarium meæ resolutioni stat Sent. 1. lib. 4.
Aph. Hipp. dicens: *Medicari in valdè acutis, si materia turges, eadem
die: tardare enim in talibus, malum est*; quia, quamvis possit excitari
questio an ly tardare cadat super acutos morbos absolutè, vel acu-
tos cum turgentia, tamen cum non sit ad rem, dico quod quam-
vis sensus Hipp. esset, quod in valdè acutis, eadem die sit medi-
candum, quamvis materia non turgeat; & medicare, non sume-
atur prò rigurosa significatione, juxta mentem Hipp. scilicet
prò purgatione, sed prò quolibet remedio magno; tamen nihil
faceret contrà resolutionem; quia resolutio est, quod, supposito
quod angina est suffocativa, & appoplexia, quia est fortis, eadem
die, petunt subcurrri; & adhuc non semel, sed bis, vel ter, & ul-
trà, prò ut magnitudo morbi, & vires patientis stant; sed tamen
est questio, an in illa die indiscriminatim in quacunque hora sit
sanguis v. g. mittendus, quod nego; quia in aliquibus horis, ma-
gis noceret, quam juvaret, quia non evacueretur materia pec-
cans, quod, ut juvet, requiritur, ut superius manet elucidatum,
& inferius manifestare conabor.

Quantum possint ob stare supra adductæ Sententiæ contrà ter-
tianarum resolutiones, suo loco videbimus. Et quamvis Hipp. in
lib. de Vict. Rat. in Acut. Sec. 4. fol. 67. sub num. 3. Loquendo
de angina suffocativa hæc habeat: *Ex quo citò suffocari contingit, nisi
quis brevi succurrat, venis in brachijs, & sub lingua sectis &c.* tamen nō
probat contrà resolutionem, quia in brevi succurrere, non est citrà
occasionem succurrere, sed statim quò sit occasio brevi succurrat,
& cum Hipp. benè, exactèque cognoverit, quod non semper erat
opportunitatis tempus, adhuc in principio, sicuti etiam quod ut ju-
varet debebat opportuno tēpore fieri, ut ex ipso patet eodem lib.
fol. 76. ante num. 10. his verbis: *In vitius ratione maximè est opere
pretium animadvertere, & observare cum febrium intentiones, cum re-
missiones non modo in acutis morbis veram etiam in longis, quò temporum
occasiones caveas, quibus cibi minime offerri debent, & quando tuto cog-
noscas; quia si in vitius ratione sic se debet gerere Medicus in om-
nibus morbis tam acutis, quam chronicis, qui potius alteratur à
natura, quam alterat naturam; citè apparet, quam ab ipso ne-
cessa-*

cessarium erit cognoscere, quando tunc præscribenda sunt remedia magna, ut juvent; ut tenet Gal. lib. 1. de Art. Curat. ad Glau. Cap. 1. Claf. 7. fol. 94. dicens: Cum igitur ad rectè melendum plurimum conferre, & temporis occasio. Videatur; & clarius Com. 1. lib. 6. de Morb. Vulg. supra citato; & cū Hipp. anginam suffocativam rectè curasset, certum est, quod temporis occasionem non omisit; & sic brevi succurrebat.

Propterea Avic. lib. 3. Fen. 22. Tract. 1. cap. 7. Loquendo de sang. missione ait: Quādoque confert in hora, deinde nocet; sed sic non esset, si in omnibus horis principij, presentibus indicantibus, & absentibus impediens, quia ut conferat debet esse indicans, & nullum impediens, & tempus opportunū, & cum post unam horam, nec potest deficere indicans, & adesse impediens; clarè apparet, quod in una hora est tempus opportunum, & in alia non; quapropter, Gal. lib. de Medi. Expert. fol. 111. Lit. F. asserit: Sed oportet Medicū scire, quando oporteat dare has medicinas, & in quo tempore; itaque ad solvendum omnem ambiguitatem, est sciendum, quod opportunum tempus præscribendi remedia magna, est in duplici differentia; unū scilicet generale, & aliud particulare; generale desumitur ex presentia indicantium, & absentia impediens, & sic comprehenditur primum tempus morbi, nempe principium; indicantia, & impediens remedium magnorū, omnibus Medicis sunt nota; particulare verò opportunū tempus est cogniti difficile sunt omnia expressè Gal. in lib. de optima. Sec. ad Trac. fol. 28. Lit. B. his verbis: Quamobrem auxilijs in universum opportuna tempora, & ex remedia postulārium presentia deprehenduntur. hec autem causa sunt, & ex potentis impedire absentia, id verò est virium imbecillitas; at particularium auxiliorum occasiones, non ex his modo, verum etiam ex alijs, quæ minimè scribi possunt reperiuntur; quandoquidē in remissionibus possunt remedia adhibentur &c. & concludit: In tanta igitur varietate, quam quis hora partem indicam cuique auxilio tempus constituit. &c. Si igitur pars horæ constituit tempus opportunū, clarè apparet, quod non omnis hora, est particulare tempus opportuna ad præscribendum remedia magna, quamvis valde urgeat Morbus.

Audiamus Paracelsum quid sentiat de phlebotomia in trac. 1. hæc enim dicit: Præ cognitione temporis notandum id solum indicat, quæ hora phlebotomia instituenda sit sive in nativitate recenti morbi sive

sive in savicia incipientis paroxismi id fiat; In hoc enim posita Ars est ad radicem morbi adimendam & idem cōfirmat in com. Sent. 2. lib. 2. Aph. Hipp; & in commentario Sent. 1. lib. 1. ait: *Tempus acutum est: singulis enim horis aliquid novi offert, sicut hominis cogitationes omnibus horis alia, atque alia sunt juxta duodecim horas diei, si igitur quælibet hora aliquid novi offert, & in cognitione horarū Ars posita est &c.*, non est mirum, quod sit tam utile quantum difficile, opportunū tēpus invenire, ad particulare remediū prescribendum, ut morbus radicitus eliminetur.

Utilitate motus, quin tamē me tanta perterreat difficultas, conabor illud investigare; manu ductus 1. à sup. cit. Paracel. in Chirur. mag. de tumor. morb. gal. lib. 6. cap. 9. dicente: *Cogitandum quoque horā producere morbos prout ut astra ipsa disposita fuerint, itaque non morborum saltem signa, sed, & Cælorum, ac elementorū impressiones spectanda sunt, hec namque quid in illis attendendum sit admonent, norma que instar sunt; igitur si impressiones elementorum spectandæ sunt, & singulæ horæ aliquid novi afferunt; sequitur, quod elementa singulis horis aliquam mutationē inducunt; quod cōfirmat Gal. lib. de Sperma Cap. de Nat. Pueri secundum horas humorum fol. 38. in quo per totum probat humores habere suas horas juxta ordinem planetarum, & vincere, & devinci juxta concursus illorum, & sic complexionare Puerum; & Cap. de Discras. Nat. fol. 39. & 40. Litt. H. A. & B. per totum probat, regiones humorum ad causandum morbum; & ne dicta duo capita scribere debeam sufficiant hæc prout exemplo, que sub Lit. H scribit: *Si synocha magis acuitur in horis colera rubra non est propriè synocha: quia vel mutabitur in tertianā, vel in causā. si verò tertiana acuietur in illis, vera tertiana est, & propriè, & sub littera, G. tenet. Oportet etiam scire complexionem, quoniam idem experimentum, & eadem potio non omni danda est infirmo: contingit enim, ut que potio utilis ei fuerit in primo, vel secundo, vel tertio periodo, in alijs non conveniat: & ideo secundum diversas egritudinum mutationes ad diversos periodos, diversa convenit dari purgantia: Attende secundum quas horas, scilicet an sanguinis, vel Cholera rubra, vel Phlegmatis, vel melancholia magis acuiatur passio vel minuat, & Zapeda in Introduc. Lib. Arb. Scient. tenet: ut sciat sub qua constellatione (id est regione seu domo) agrotavit, & quando, & in qua hora debeat applicare remedia, ut juvent.**

Ex Galeno, igitur, Paracelso, & Zapeda juxta mentem
 mei illuminati Magistri Beati Raymundi Lullij constat, quod ele-
 menta, & humores causant suas impressiones, seu vigent in sin-
 gulis horis diei, & in illis, secundum quod est temperamentum,
 unus magis viget in una hora, quam idem in dicta hora in altero
 temperamento, & etiam liquet, quod moventur secundum motum
 stellarum, & planetarum, & sic etiam omnia circulariter (jam
 incipit res clarescere) quia si unus viget v. g. matutino tempore,
 idem devictus est in vespertino; & si in uno temperamento ma-
 gis viget quam in alio, etiam magis erit devictus in uno quam in
 alio; & cum vincens intendat expellere victum, & victus appe-
 rat fugere à vincente, si illum non potest devincere, clarè apparet,
 quod opportunum tempus evacuandi aliquem humorem, est in il-
 la hora in qua est devictus; & importunum, illa in qua est vincens;
 & cum sanguis, qui supponitur causa anginae, in *prima resolutione*
 habeat suam regionem matutino tempore, ab hora scilicet sexta
 usque ad duodecimam, & in temperamento sanguineo sit magis
 activus in hora sexta, octava, & decima, cum efformet cameram
 A. E. B. F. (B. Auth. in fig. 14. ho. lib. Astron.) sic etiam explicat
 Illuminatus Dr. in lib. de Reg. San. & Infir. in divis. lib. & in
 lib. de Astron. in fig. 14. horar. scil. quod *A significat Aërem, E.*
humidum & Calidum, B. Ignem, F. Calidum, & siccum, C. Terram, G.
Siccum, & Frigidum, D. Aquam, H. Frigidum, & humidum; id est Aër
 & Sanguis, Ignis, & Bilis, Terra, & Melancholia. Aqua, & Pituita
 & sic in camera A. E. B. F. scil. Aër Sanguis Ignis & Bilis
 potius evacuetur Melancholia, quam sanguis; in horis vero septi-
 ma, nona, & undecima efformatur camera E. B. F. C. (Fig. cit.
 14. hor.) scil. Aër Bilis Ignis Melancholia, & sic ad oculum pa-
 ret, quod sanguis descendit, seu devincitur, & Melancholia ascen-
 dit, seu vincit, sicuti etiam, quod in dicta Camera est una tantum
 humiditas, nempe E. & tres siccitates. B. F. C. & cum per regu-
 lam de devictione, ipsius Illum. Doctoris sit impossibile, quod u-
 na humiditas resistat tribus siccitatibus, ad sensum patet quantum
 sit devicta humiditas, seu sanguis, ac per consequens quantum, &
 quare particulare opportunum tempus sit in horis assignatis in ca-
 su proposito in dicta *prima resolutione* (quod idem est propor-
 tionate de secunda) mittendi sanguinem, cum humor devictus e-
 vacuetur, minime vero vincens, ut tenet *magis Illumin. Magister;*
 ut inferius apparebit.

Cum

Cum autem non omnes morbi habeant manifesta, seu sufficienter sensibilia incrementa, & decrementa in aliquibus horis diei, apparet quod non sufficiunt supradicta à Galeno in lib. de Praesag. Exper. confir.; & confirmata in lib. de Spermat. sup. cit: propterea res tam difficilis cognitu, & scitu necessaria, est magis elucidanda; proquò supponendum est, quòd sicut sensualiter sentimus plures morbos habere incrementa, vel decrementa in una, vel altera diei hora, sicque singulis diebus, & iisdem aliquando horis, & aliquando diversis; ita intellectualiter debemus intelligere, quod omnes morbi habent revera dictos motus, quamvis non ita sensibiles; & cum motus morbi proveniat à sua causa morbifica; propterea materia, seu causa à quâ fit, debet etiam habere partes, seu particulas, quæ magis vigent in una hora, quàm in aliâ; uti si diceremus, quod motus interstitius particularum, tam solidarum, quam liquidarum partium, est major in una hora, quàm in aliâ; taliter quòd unæ particulæ magis vigeant in suo motu interstitio in hora sexta v. g. & aliæ in hora septima, & cum, quamvis in statu naturali sensualiter non sentiat, tamen non obstat, quod revera non moveantur, ut cum Gal. superius dixi; & quia est impossibile quòd sint in quiete, & otiositate; sic etiam quamvis in aliquo morbo non sentiat talis excessus motus materiæ morbificæ; non facit, quod revera non moveantur partes illius cum incremento, & decremento, ut suppono, aliàs natura in statu morbooso non esset inordinatè ordinata, sicuti in statu naturali est ordinatè ordinata.

Suppono etiam cū Systemate Hippocratico-Galenico-Lulistico, quod massa sanguinaria componitur ex quatuor humoribus, sicut nostrum corpus ex quatuor Elementis ad invicem mutuo correspondentibus: nam sicut quodlibet Elementum mixtum ex omnibus quatuor confatur elementis; sic quilibet humor ex omnibus quatuor humoribus componitur: etiamque suppono cum Hipp. & Gal. quod dicti quatuor humores, sicuti elementa, quatuor anni temporibus correspondent, & etiam cum Gal in lib. de Dina. cap. de 4r. hum. fol. 19. & lib. de Hypp. & Plat. Decret. supra citato, & etiam cum meo Illuminato Magistro in lib. Astronom. de Region. Sanit. & Infr. & in Art. Compen. Medic. correspondere quatuor diei partibus, quæ dicuntur ab Illumi-

35

nato Doctore regiones seu domi, sicuti signa, quæ sunt domi planetarum, ut tenet libro citato de Regi. Sanit. in Infirm. titul. de 1. Dist. his verbis: *Circulus autem major significat motum ætheris Sphæra; minor autem septem planetarum.* Et in titulo antecedenti scribit. *Dividitur autem iste liber in tres distinctiones; prima est de regionibus inferioribus videlicet elementorū & Corporis hominis patientis. Secunda est de regionibus corporū celestium; & inferius, A. aerē vocamus Ignem verò, B. Aquam D. & Terram C. & vocamus E. humiditatem & caliditatem, & F. caliditatem, & siccitatem, & G. siccitatem, & frigiditatem, & H. frigiditatem & humiditatem, & titulo sequenti sic. tenet. Regio de A. est de matutinis usque ad tertiam, & vocamus mane; Regio de B. est de tertia, usque ad vespere, & vocatur merides; & Regio de C. est à vespere usque ad primum somnum, & vocatur occasus solis; Regio de D. est à primo somno, usque ad matutinum, & vocatur media nox. Iste quatuor Regiones causant quatuor tempora anni, scilicet regio de A. causat ver. &c. Et inferius scribit Regio de A. habet sex horas, tres habet in conspectu E. & tres in conspectu H. & prima diei est in conspectu A. E., & ultima noctis in conspectu A. H. & sic de sex horis de B. & de sex horis de C. & de sex de D. Iste viginti quatuor hora causant regionem diei naturalis, & habent talem naturam, sicut regiones de A. B. &c.; & sic etiam in homine A. significat sanguinem B. bilem C. melancholiam & D. pituitā sicut in rad. arb. med. A. bilē B. melancholiā. C. sanguinē, & D. pituitā etiamque suppono cum meo Illum. Mag. lib. cit. quod sicut quilibet planeta fortior est in suo signo, seu domo quam in alia; ita etiam quilibet humor fortior est in sua regione, quam in alia.*

„Suppono etiam cum meo Illum. Mag. lib. cit. de Reg. Sā.
 „ & Infirm. tit. de 1. Dist. quod iste octo litteræ scilicet A. B.
 „ &c. componunt duos circulos, unus major, & alius minor;
 „ circulus major mobilis est ab Oriente in Occidentem; minor
 „ è converso ab Occidente in Orientem, & secundum istos
 „ duos motus, est motus corporis humani, naturaliter & ele-
 „ mentaliter constitutus; quia superiora corpora movent cor-
 „ pora inferiora naturaliter; & idcirco quia isti duo circuli
 „ petentes motus ad invicem se obviant, causant compositio-
 „ nem &c. & sic efformant octo cameras ex duabus litteris, &
 „ si illis addimus alios duos circulos spheræ superioris cum e-
 „ isdem

,, iisdem litteris, & moribus, ut ipse tenet, & facit in Mb. As-
 tron. ut videre est in 1. tom. in Revel. Secret. Art. Cap.
 de Astron. in fig. 24. Hor. vel quatuor circulis radicis arbo-
 ris medicinalis quibus si addimus 4r. litteras scilicet. E. F. G.
 H. Trunci ipsius arboris, correspondentes litteris radicis;
 ,, eformantur Camera, ex quatuor litteris compositæ cor-
 ,, respondentes viginti quatuor horis diei; quia octo ductæ
 ,, in tria faciunt, 24. quibus applicando regulam, seu figuram
 ,, de devitione Beati Auctoris. Loc. Cit. positam; sensibus pa-
 ,, tet qualis vincat, & qualis devincatur in singulis horis diei,
 ,, & per ista invenitur dies, hora, & punctum crisis bonæ, vel
 ,, malæ, ut asserit in Lib. de Prin. & Grad. Mæd. Distinc. de
 ,, Febr. Cap. de Feb. Quart. & cum prædominium complexionis
 ,, corepondeat planetis, & quilibet planeta faciat suam disfe-
 ,, rentem circulationem, aspectus, conjunctiones, &c. etiã
 ,, quodlibet temperamentum habet suam particularem combi-
 ,, nationem qualitatum, in singulis horis diei, & cum figura
 ,, circulationum ex septem differentibus combinationibus com-
 ,, ponatur, ut videre est in loc. Cit. de Revel. Secret. Art. cor-
 ,, respondentibus septem diebus septimanæ; clarè apparet sep-
 ,, tem debere esse rotas 24. horarum correspondentes septem
 ,, temperamentis, & septem diebus septimanæ, comprehensa
 illa rota quam eformatam affert meus Illuminatus Magister in
 loco Immed. cit. Qui neget hæc esse verè Lulliana, ea emendet,
 & afferat sex rotas deficientes, & ero satisfactus: nunc ad pro-
 positum. In specimine adducto, est advertendum, ut dixi, quod
 illa rota est temperamenti sanguinei; & sic in regione A. E. quæ
 est sanguinis, & durat ab hora sexta matutina, usque ad 12. ut
 tenet meus Illuminatus Magister in arbore Quest. de quest. Medi-
 cine; apud Zaped fol. 417. his verbis: *vigent Arbi omnes in ali-*
quibus horis diei secundum quod est sua causa, nam si sanguis est in culpa
viget ab hora 6. matutina, usque ad duodecimam meridianam, eforma-
tur Cam. A. E. B. F. que significat prædominium sanguinis, &
est in hora 6. 8. & 10. ut videre est in rota citata 24. horarum;
 undè cum Angina; ut supponitur, sic causata ab humore san-
 guineo, qui significatur per A. E. B. F. in illis horis in quibus
 est Camera dicta, & in regione A. E. quæ est propria regio san-
 guinis, fortius se debet habere sanguis contra alios humores, &

præcipue contra melancholiam in qua est virtus naturæ in potentia, respectu morbi, & in actu respectu naturæ, ut tenet B. Auth. lib. cit., ut inferius dicam, & sic sanguis intendit expellere melancholiam in dictis horis, & ista appetit fugere prædominium sui contrarii, ut ex se patet; unde si fieret sanguinis missio in illis horis in quibus efformatur camera A. E. B. F., potius de aliis humoribus evacuaretur, & præcipue de melancholia, & vix nihil de sanguine fieret evacuatio; ut tenet B. Auth. lib. cit. de Reg. &c. cap. de evacuatione dicens: *In isto capitulo dicemus de evacuatione, qua fit per dictam, phlebotomiam, Balneum, Vomitorium, & Medicinam laxativam; talem evacuationem scias facere habita notitia de demibus &c.*, & in Arte Compen. Medic. qu. 2. tenet, quod si Medicus vult, augmentare sanguinem debet propinare infirmo remedium, appropriatum, in illa hora in qua sanguis est fortior, & cum oporteat evacuare sanguinem, propterea non talia evacuarentur qualia evacuari oportet, ut conferat, benè verò si fieret hora septima, nona, vel undecima, in quibus efformatur camera E. B. F. C., ut dixi superius, propter datam rationem; & cum ex quo evacuatio non possit conferre, non sit exequenda; hinc est &c.

Quòd autem non evacuaretur sanguis, sed potius alij humores, & præcipue melancholia; patet, quia iste humor est totalitèr devotus, ut sensibus patet; pituita etiam est devota, tamen non ita ac melancholia, quia per humiditatem appropriatam, concordat cum sanguine, & partim cum sua regione, ut superius dixi; tamen cum sit contraria bili, & bilis sit in ascensu, & pituita in descensu; propterea magis evacuaretur de pituita, quam de bile, & multò minus de sanguine; & cum quantò magis evacuatur de pituita, & de melancholia magis accrescat virtus sanguinis; jam quia suum contrarium minus potest illi resistere, & jam quia magis simplificatur ex defectu pituitæ, quia portioremanens, non potest tantam portionem recipere, quantum mittere sanguis, quia sunt magis impropportionati propter evacuationem; est necessarium, quòd tota illa portio, quam non potest recipere pituita, maneat incommixta, ac per consequens magis simplex, & cum quantò major est simplicitas, tantò major sit acivitas; apparet quomodo augentur vires morbi, & non juvet evacuatio in casu proposito in horis assignatis; propterea, & non

Immeritò Beatus Author in lib. de Astron. tenet: *Iste passus qui est de deviatione esse multum utile ad sciendum prò Medicis secundum processum quem fecimus in principiis medicina.*

Ex quibus, meo videri, manet elucidata illa thesis: *Quamvis in omni hora diei, & nocte urgeat necessitas, &c. & multæ dux primæ resolutiones adnotatæ, ex illa deductæ; ab authoritate Hipp. Gal. & quam plurimorum, Authorum suprâ citatorum, & principalitèr, & clariùs mei Illuminati Magistri, & ratione; ad quòd, quam plurimas alias possem adducere, quas brevitatis gratia omitto. Ne tamen deficiat aliquod propugnaculum, ex illis, quæ propositiones Medicinæ defendere valent: dico, quod bis vidi anginam suffocativam talitèr quod Æger, nisi erecta service non poterat inspirare, & adhuc valdè difficultèr, & tribus sanguinis missionibus debito tempore præscriptis in spatio quatuordecim, vel sexdecim horarum fuit integrè liberatus, & non statim à tertia missione sanguinis eventum fuit; benè verò in hora in qua humor contrarius causæ, fuit magis à prædominio. Ecce, nì fallor; expositum inventum illud adeò difficile, nempe opportunum tempus particulare præscribendi remedia magna in omnibus morbis; quæ si majori explanatione indigent; si libet afferā; si tamen aliquis, istā nugæ vocitet, & figmenta; afferat meliora, solido stabilita fundamento illaque amplectar; certum enim est aliquod tale opportunum tempus particulare debere esse in rerum natura.*

Quamvis fundamenta cæterarum trium resolutionum coincident cum suprâ dictis scilicet opportuno tempore, tamen cum aliter sit investigandum in morbo continuo, ac in intermittenti; & sermo fuisset factus de tertiana, quæ est morbus de genere intermittentium erit necessarium alijs tribus propugnaculis illas munire, prò quo sit primum ab authoritate desumptum, ut principalissimum Hipp. ex Lib. 2. de Morb. Sect. 8. fol. 31. ferè ab initio ex versione Avicennæ ubi sic habetur; *Si tertiana febris desineat, siquidem post tres accessiones quarta præbens medicamentum deorsum purgans propinato. Quòd si medicamento tibi minime indigere videatur, pentaphylli radices acerabuli quantitate in aqua tritas bibendas dato, &c. & idem formalitèr dicit sub quacunque alia vertione (quamvis aliqui aliter sentiant) ut versatis est notum, & legentibus apparebit.*

Nec

Nec valet dicere, quod methodus ista non est generalis, sed solum exquisitarum, ut Aliqui dicunt, vel benignarum, ut Alij asserunt, vel levium, ut tenent Alij, & sic de omnibus alijs augijs quia generalem methodum ab omnibus usitaram in omnibus tertianis servat, nam purgat, si opus est: *Quod si tibi videtur medicamentum purgans, &c.* Sub alia vertione; haud purgat verò, si non opus est: *Quod si medicamento tibi minimè indigere videatur &c.* & similiter de sanguinis missione, & emethico si opus est, discutendum est; & si nullo remedio magno ex dictis indiget Aeger ad specificum febrifugum confugit; *peniaphylli radices, &c.* sed Medici in omnibus tertianis, vel sanguinem mittunt, vel purgant, vel emethicu propinquant, & si non cessat tertiana ad febrifugum appellant: Ergo solum differunt ab Hipp. in opportuno tempore, seu occasione praescribendi dicta remedia magna indicata, minimè verò in entitate remediorum.

Præterea ex sententia patet, Hipp. considerasse, aliquando materiam peccantem indicare purgationem: *Si tibi videtur medicamentum deorsum purgans propinquo, vel sub vertione citata. Quod si medicamento tibi minimè indigere videatur, &c.* Sed non statim, imò post tertiam, vel quartam accessionem illud propinabat: Ergo etiam quodcumque aliud remedium magnum fuisset indicatum illud non præstiteret nisi; *Si post tertiam accessionem quarta supervenerit, & sic* quamvis esset magna plenitudo, non esset sanguis mittendus antè tertiam accessionem, ex mente Hipp.

Nam in febribus, quæ sunt de genere intermittentium quamvis non infebriticent, nunquam potest esse tanta copia materię peccantis, quanta est in continua, aliàs non esset differentia inter febrem intermittentem continuam, & febrem continentem, seu continuam biliosam nempe causæ eodem; quod est impossibile, cū sint distinctæ; sed in febribus continuis pluries sanguinem non mittebat Hippocrates nequè purgabat (nè fortè putarent ex defectu indicantis) ut videre est in omnibus Aegrotis ex lib. Epidæ; Et in inflammatoriis usquè ad octavum diem sanguinem non detraxit, ut videre est in 3. de Morb. Vulg. Aegrot. 8. dicens: *Abdere Anaxionem &c. octavo secta incubit vena &c.* si igitur in febre continua cum dolore lateris, & diris associata symptomatibus, ut ex historia constat usquè ad octavam diem, sanguinem non detraxit; clarè apparet, quod in tertiana, quamvis subin-

tranti, & adhuc cum magna plethora, post tertiam accessionem spectaret; nec carderet; alias, vel in Anaxione male se gessisset, vel oblitus fuisset sent. 10. lib. 4. aphor; quod neutrum est dicendum; unde tertiam resolutionem esse juxta mentem Hypp. pater.

Ratio autem quare ante tertiam accessionem non est opportunum tempus, est quia in prima accessione bilis est in bile; in secunda bilis est in sanguine; in tertia vero bilis est in pituita; ut expressè tenet meus Illuminatus Magister in lib. de Prin. & Grad. Med. cap. de tertiana duplici, & cum in primis duabus cameris bilis sit activior, & vincens, jam quia morbum causat &c. jam quia est in sua propria regione in prima accessione, & in appropriata in secunda; & in tali casu non sit opportunum tempus, ut superius, cum ipso, est explicatum; hinc est &c. cum vero in tertia accessione bilis sit in pituita, & pituita sit bili contraria, & regio etiam; propterea devincitur, taliter quod, ut tenet Beatus Author in lib. de Reg. Sanit. & Infir. Cap. de Region. Febr: in illa potest fieri crisis dicens *Tertiana fit in domo de B. F.* id est bilis in bile, & solet fieri crisis in domo de D. H. id est pituita; & cum dum causa morbi non est in sua regione est aliquomodo devicta, quod requiritur ut evacuetur, & radicitus morbus tollatur, ut superius, dixi cum Paracelfo, & cum eodem Illum. Dre. & pluries observavi; hinc est &c.

Ad quartam resolutionem valent omnia supradicta, tamen sic aliquantisper magis elucidatur; cohibitio cathameniarum non est causa tertianæ, ut supponitur in resolutione; nam: *accidente tertiana cohibentur, que fluebant &c.* igitur cohibitio illarum non est causa tertianæ; sed symphoma morbi; adqui cessato morbo cessant, & symphomata; igitur si cessato paroxismo adhuc fluxus cohibitio perseverat, apparet non cessasse morbum; & cum symphomata per se, ac de primario nihil indicent; quia ablato morbo auferuntur, sed solum per accidens, & de secundario; nam solum pro ut sunt, sui remissionem indicant; & adhuc de cura coacta, & hoc remedijs que non valeant motum nature perturbare, ut sunt specifica cathameniarum moventia; & sic de alijs symphomatibus, quia alias magis perseveraret symphoma, cum morbus magis perseveraret, propter dictam perturbationem; hinc est quod non obstantibus gravissimis symphomatibus

ribus (casu quò à principio possint accidere, ut inferius ventila-
 bo) antè tertiam accessionem non sunt præscribenda remedia
 magna, quia ipsa symptomata, cessato paroxismo, cessant; aliàs
 non dixisset Hypp. in lib. de Affect. Sect. 5. fol. 80. ante n.
 10. *Hos igitur si quis per initia curaverit neque longi, neque periculose*
redduntur, si verò non cures, aut malè cures, & longiores esse consueve-
runt, & plerumque interficiunt. Quin etiam ex his tertiana, & quar-
tana oriri solent; ex quibus patet loqui de omnibus tertianis,
quia exquisitæ ex Gal. per se, & à sola natura curantur, in lib.
de Cris. Cap. 3. claf. 4. fol. 134. lit. C. ubi loquendo de
tertiana exquisita habetur: In illis verò cum vehementer moveatur
per singulas corporis partes disseminatur, quò fit: ut delationis impetu ip-
sa per se ipsam expurgetur: quòd confirmant R. P. D. Antonius
Josephus Enriques in suo theatro Chritico = Medico = in Idioma-
te Hispanico tom. 2. discus. 8. Joannes Doleus in sua Enciclope-
dia Medica lib. 8. cap. 8: Michael Sinapio; Aliique quam plu-
rimi non parvi momenti Authores, implequent Gal. loco. in-
mediate cit. fol. 135. lit. A. tenet. Atque ultra quartum circuitum
non progreditur: & inferius: neque enim hæc ultra tertium non progre-
diatur circuitum; si autem vellet Aliquis cognoscere qualis non
progredietur ultra tertium, & qualis ultra quartum, legat dictū
caput, & inveniet quæsitum, undè quamvis non curetur, non po-
test esse longus morbus neque periculosus; ut ex ipso Hypp. const-
at in sent. 59. lib. 4 Aphor. igitur clarè apparet quòd in al-
legata superius sententia, loquitur Hypp. de tertiana generali-
ter accepta, & indifferentè ad exquisitam, & notham, & diris,
vel benignis symptomatibus associata. Ergo si tertiana curatur
sicuti ab Hypp. curabatur (quælibet sit) brevis est, & periculò
vacat, undè rectè, & methodicè curatur.

Hoc idem observavit Georgius Baglivius, ut ipse tenet in
 lib. 2. suæ Praxeos medic. fol. 148. §. 2. his verbis: *Imò ab adhi-*
bitis, purgantibus, febrifugis aliisque medicamentis intempestivè, & in-
prudenter non solum exacerbantur, vel duplicantur; sed ad mortem quo-
que viam sternunt: sicuti in acutis, & intermittentibus febribus plu-
riès observavi. Nec valet dicere dictum Authorem loqui in Aère
Romano, ut ipsemet pluries asserit, quia dùm talia dicit, loqui-
tur de remedio aliquo, vel popularibus suis appropriato, vel in
illa regione pro uno, vel alio morbo specifico, seu convenien-
ti, quòd

ri, quòd in alia hàud prodesse poterat; minime verò de occasio-
ne prescribendi remedia ab omnibus, & in omnibus regionibus
usitata, ut sunt purgantia, febrifuga, aliaque medicamenta, ut
sanguinis missio, quæ ab omnibus Medicis, ferè in omnibus re-
gionibus usitatur; quia tertianæ non duplicantur, neque exa-
cerbantur quia talibus utantur medicamentis, sed quia intem-
pestivè, & imprudentèr, id est citrà occasionem, propinantur: &
tandem in nostro solo, si hoc valeret, nec remedia, nec metho-
dum ab Authoribus prescripta possemus exercere; quia Illi, in
sua regione, nonque in nostra scripserunt; & hæc sufficiant ad
quartam muniendam resolutionem quæ.

Non minus ad 5. resolutionem deserviant, sicuti cetera
usquè nunc adducta, quibus addo, quòd vix est possibilis tertiana
maligna à prima invasione, ut colligitur clarè ex meo Illu-
minato Magistro in lib. de Reg. Sanit. & Infirm. cap. de Reg.
Febr. his verbis: *Si non est crisis in domo de D. H. & transit ad do-
mum de D. G. & post ad domum de G. C. & post ad domum de C. F.
malum signum est, quia nimis est vicina ad domum de B. F. in qua du-
plicari potest si in ipsam transit; & si transit, signum mortis est &c.*
undè apparet quòt regiones, & quòt paroxysmos transire de-
bet, ut sit signum mortis quia in D. H. ubi potest fieri crisis
nòn fuit primus paroxysmus, quia ab ipso primus semper fit in
B. F. quamvis non semper in sua regione; & sic ab ipso nequè
in prima nec secunda, tertia, & quarta (nisi ab errore) potest esse
signum mortis; sed dùm nòn potest esse signum mortis, nòn po-
test esse maligna: igitur &c.

Præterea Hypp. nullam mentionem facit de maligna à pri-
ma invasione, sicuti neque laudacus Illuminatus Doctor in nullo
ex suis libris, ubi de tertiana sermonem faciunt, sed solum, quòd
illæ, quæ non curantur, vel malè curantur, in malignas migrare
solent; & sic solum ab erroribus, & non à prima invasione, ta-
les fiunt, propterea à sua experientia edoctus Hypp. in sent.
47. lib. 3. Aph. hæc profert verba: *Quocumque autem modo inter-
miserint, periculum abesse significant:* quibus verbis videtur admo-
nere Medicum, quòd quamvis febris intermittens, seu de genere
intermittentium, etsi ad infabricitationem non deveniat, gra-
vibus aliquando sit stipata symptomatibus, minime perterriti
debet, quia *quocumque autem modo intermiserit periculo vacat; sed*

exquo

ex quo periculo vacet nō potest dici propriè maligna: igitur &c.
 Si autem aliquis diceret, quod hæc tertiana raro accidit
 & sententiæ Aph. non sunt eternæ veritatis, & sic non esse tale
 dubitandum, &c. responderem certè fateri, quod solum ea quæ
 à Deo sunt revelata, vel à nostra Sancta Matre Ecclesia prolata,
 vel principia per se nota, sunt eternæ veritatis, tamen sunt a-
 liqua alia juxta naturam necessaria, prout necessaria oppo-
 nitur contingenti; & sic quamvis tales tertianæ, raro accidant,
 tamen modo accidere possint, puto, & non absque fundamento
 censeo, quod de illis Hypp. mentionem fecisset, nam turgenti-
 tia raro, ab ipso, accidere solet; & tamen de illa mentionem fa-
 cit in pluribus aphorismis, ex quibus unus est 22. lib. 1. dicens:
*Concocta medicari, acque movere, non cruda, neque in principijs, modo
 non eurgent, plurimum verò non turgent:* ergo si aliquando accidi-
 sset tertiana maligna à prima invasione, de illa aliquid dixisset;
 sicuti mentionem facit de maligna ab erroribus causata in lib.
 de Affect. Idem sentit Dr. D. Michael Marcellinus Boix. in suo
 Hipp. vendicato & alibi.

Nec valet dicere (redeamus ad principalem scopum nempe
 ad tertianam ut sic) Hypp. in omnibus supradictis locis, locu-
 tum fuisse, seu esse intelligendum de tertiana exquisita, ut
 plures Medici, qui mecum non centiunt testantur: ergo nihil
 probavi, cum si supra dicta assereretur de tertiana exquisita vix
 ullus dubitaret. Respondeat tamen Hipp. pro me, qui sic loqui-
 tur: dum volo præseindere unam ab alia, expressè de illa lo-
 quor, ut videre est in Sent. 59. Lib. 4. Aph. his verbis *tertiana
 exquisita septem diebus cum longissima judicatur*; neque contra-
 rior mihi ipsi in 1. de Morb. vulgar. Sect. 7. fol. 39. ab initio
 dum dico *tertiana exacta, celerem habet judicationem, neque lethalis
 est*, quia *exacta* non est idem ac *exquisita*; sed idem est ac *pura*,
 seu simpliciter talis, & non complicata cum aliquo alio morbo.
 Imò potius, si aliter esset, scilicet quod *exacta* sonaret *exquisita*,
 contrariarier mihi ipsi in lib. de Affect. & in Sent. 43. Lib. 3.
 Aph. quia si solum *exquisita* non esset *lethalis* alia vero si; ita
 non esset verum quod *Quocumque modo intermiserint, periculum abesse
 significat*; & sic qui asserunt, quod tertianæ à prima invasione
 non sunt malignæ, prout malignitas dicit imminere vitæ peri-
 culum, juxta meam mentem statuunt.

Admitte.

Admittō tamen Historiam in §. Resolutione traditā, possibilem (ne putet aliquis, supra dicta esse aufugia) esse tertianam mali moris taliter ut aliquod imminet vitæ periculum; minimè verò absolutè malignam, cum non sit defectio virium, sincops, & extremorum frigiditas, quæ apud aliquos Auctores sunt sympthomata tertianæ malignæ pathouomonica absolutè talis; & Respondeo, quod minus est sanguis mittendus ante tertianam accessionem, quia sanguinis missio nec est indicata à tertiana, nequè à sympthomatibus, sed solum à plethora, & magis à magna plethora, & cum plethora, ut indicaas sanguinis missionem, non valeat causare talia sympthomata, sequitur, quod debet pati materia vicium in quali; & cum istud indicet purgationem, sequitur quod in casu proposito habemus indicantia distorum duorum remedium magnorum; & quamvis plures Auctores dum ista duo simul, & semel concurrant, & æqualitèr indicent præferant sanguinis missionem purgationi (in tempore scilicet opportuno, & non intempestivè) tamen antequam resolvam, videamus quid sentiant Auctores. Aëtius Tretrab. 1. Sent. 3. Cap. 42. hæc tenet: *Vena sectio bonum sanguinem evacuat, vitiosum autem qui sanè in magnis venis circa hepar, & meserum congregatur ad totum corpus trahit. Doleus. Pag. 308. In febribus frequentius nocet, quam juvat sanguinis missio* Lucas Tozzi in comm. Sent. 3. Lib. 1. Aph. hæc habet: *Testor ipse multos me annos Medicinam fecitasse, & in Xenodochio Partenopæo Diva Maria Annunciata, centenos, & Millavos curasse, sinè ulla sanguinis evacuatione licet, Phrenitide, Pleuresi, Angina, Epatide, Hemoptoe, Erispellate, omnis generis febribus furinis correpti: ut proinde jam in propatulo sit quamlibet posse, agriiudinem citò, cuiusque curari absque ulla sanguinis effusione. Idem sentit Helmontius in Traët. de febr. Cap. 4. fol. 109. num. 14. dicēs: *Ne qui ante omnia pramonitum volo, quod quonquam in rebus forti, & pleniori corpore, notabilis læsio per cruoris missionem non fit, imò non raro mox sublevari, etiam agri sanari videantur: non potest tamen non improbari vena sectio, cum circa eandem felicius faveant febrientes, &c.**

Sic etiam tenent Cinibaldus, & Musitanus, in curatione februm: Ioannes Doleus in sua Enciclopedia Med. Pag. 308. asserit, quod sanguinis missio in febribus frequentius nocet, quam juvat; & in malignis perniciofa est sanguinis missio ex Gal. Hered. & fere omnibus Modernis, & pluribus Antiquis; ut videre est

23.

apud sup. cit. Par. Enriques in Tō. 1. Disc. 6. fere per totum;
taliter quod plures ascerunt esse ex mente Hipp. febrem esse con-
tra indicantem sanguinis missionis; & Michael Ettmullerus in
Cap. 6. de Feb. Malig. fol. 632. §. 11. hac ait: *Vena sectio in fe-*
bribus malignis, quæ talibus, nullum omnino locum invenit &c.

Purgationē, in febribus, minimē esse ex usu presertim in ma-
lignis plures Authores asserunt; cum Hipp., & Gal. ut sunt illi
qui tenent in principio febrium putridarum non licere; manū-
ducti ab Hypp. in sent. 22. lib. 1. sup. cit. dicente: *Concussa me-*
dicari &c. ut sunt Oribai lib. de Purg. Minor. Part. 2. Quest. 3.
Art. 7. Masarias Disp. 2. de Purg. Min. fol. 684. Eredia Tract.
perfel. & postum. de expurg. minor. Tom. 5. fol. 143. Gaspar
Bravo de Sobre Monte part. 5. dis. 1. resol. 2. pag. 656. Leonar.
Chequin. lib. 3. de purg. Christoph. Vega in Art. Med. & com.
22. lib. 1. Aph. Brassau. in eōm. 22. lib. 1. Aph. & plures alii;
& Joannes Doleus Epist. 2. tenet: *Quam primum enim catharticum in*
corpus assumptū, remediū dicam, an venenum? Et Ettmullerus loc. sup.
cit. §. 10. ait: *Caveant ergo Medici, ne omnibus in his casibus, morbi*
tempore propinentur purgantia in morbi cursu: eaque confirmat Thomas
Vvillis in tract. de feb. cap. 10. dicens: Sapius observavi, quod cir-
cā febrium initia sanguis effervescent cum Agrotantium commodo recro-
menta sua usq. ē intus deponere, ubi licet magna molestia circa primas
vias accrescerent, tamen ascescencia fuit mitior, pulsus moderatus,
& laudabilis, atque hoc modo cum victu tenui brevi convalescebant, sē
verō in hoc casu pro extirpandis humoribus catharticum adhiberem prae-
dicta bistac naturalis cruoris purgatione, statim febris cum urina rubican-
da, & turbida, pulsu alio, vigilijs, alijsque horrendis symptomatibus in-
vasis. Quid ergo in tanto rerum discrimine concilii capiam? Ino
medio tutissimus ibo, manuductus à Cornelio Celso in Lib. 1.
Cap. de Curat. Feb. Malig. his verbis: *Non facile sanguinem mit-*
tere, non facile ducere alvum; & sic resolve quod in dicta, & similē
tertiana, nequē facile sanguis mittendus, neque facile est ducen-
da Alvus, & sic est expectandum quod pertranseat tertia ac-
cessio, ut expressē tenet R. P. Enriques cum pluribus alijs in
Tom. 2. discut. 8. & confirmat Arnaldus de Villa-Nova in lib.
4. breviar Cap. 18. fol. 20. de exquisita tertiana, & Cap. 19. de
tertiana notha; & fere idem in Cap. 20. de tertiana duplici;
& Cap. 21. de tertiana cōtinua; & expressē ipse Arnaldus in Reg.
Gene.

Gene. Feb. Reg. 2. fol. 187. sic dicens: *Vnde in tertianis non debet fieri febris statim: sed post tertiam. & quartam accessionem, ut sit facta separatio benigni à maligno; in qua autoritate nedum explicat clarè opportuum tempus, &c. ipso quo dat rationem; sed etiam expressè agit de tertiana maligna, quia solum in maligna potest esse malignum, & cum regulæ, sint generales, explicavit se in maligna, ut intelligeremus regulam de omnibus; quia si in maligna sic se debet gerere Medicus, quia natura antea non potuit facere dictam separationem, non erit difficile in benignis &c. illam spectare; & hæc sufficiant pro primo propugnaculo; nunc ad secundum, scilicet ratio.*

Omnes materię valentes causare febrem tertianam, tam simplicem, quàm duplicem, exquisitam, quàm notham benignam, quam malignam, debent convenire, seu concordare specificè cum motu, vel in illo in quò consistit, quod talis species febris sit tertiana, & distinguatur ab omni à se, sive ab omni morbo, qui non sit tertiana, quàmvis differant, & contrarietur individua-liter, ratione talis tertianæ, benignæ scilicet, vel malignæ, ratione, talis individualis indispositionis valentis intra limites tertianæ, talia, vel talia, & non talia symptomata causare; scilicet quòd una alternis diebus, alia singulis, & una deveniens ad infabricationem, & alia non, sicut una dicis symptomatibus, alia benignis associata invadat, servando semper id in quo consistit esse tertianæ, aliàs non esset tertiana, & sic non essemus in questione: Ergo una, & eadem methòdo specifica debent omnes curari: Antecedens est certū, & Cōsequētia sequitur, quia unū, vel aliud, vel plura symptomata, nequē omnia simul faciunt, quòd sit, vel non sit tertiana; sed Hipp. adducit curationem tertianæ in ratione tertianæ; Ergo curatio ipsius ab Hipp. Loc. Sup. Cit. tradita convenit omnibus tertianis; sed sic esse, & non convenire benignæ, Malignæ, Exquisitæ, Nothæ, &c. est impossibile; Ergo, &c. Sed Hipp. nisi post tertiam accessionem non præscribit remediū magnum, indicatū Ergo, &c.

Tum etiam: movendo se materia morbifica de tertio in tertium intermittē, debet semper necessario proportionato tempore vivere, & vinci, sed sensualiter sentimus, quod in simplici, & exquisita v. g. & levi; totaliter devincitur in tertis accessione, absque ullo remedio magno, & in prima, & secunda vincit:

Ergo

Ergo intellect^u qualiter intelligimus; quòd in duplici subintrante; maligna, &c. In prima, & secunda vincit, & in tertia devincitur, vèl totaliter, vèl partialiter, prò ut erunt vires naturæ, & causæ morbi, aliàs sequeretur, quòd materiæ peccantes constituentes unam speciem morbi non essent proportionatæ, nequè inter motus ipsarum esset proportio, quòd est impossibile, quia est contradictio; quia motus esset proportionatus, aliàs non essent omnes tertiana, & non esset proportionatus, ut supponitur; quòd esset, esse, & non esse ejusdem de eodem, & secundum idem; & sic contradictio, & impossibile; quòd idem est de motu causæ morbificæ, & naturæ; & sic nullus esset ordo in natura, undè falsum esset dictum Hipp. in Lib. de Alim, set. 4. fol. 50. sub num. 20. *Natura omnia omnibus sufficit*: Ergo &c. Sed solum, dùm materia est devicta, est opportunum tempus evacuandi illam, ut superius est demonstratum ab Autoritate, & ratione: ergo manet elucidatum, quòd nisi peracta tertia accessione, in tertia maligna, non est propinandum remedium magnum indicatum.

Nec valet dicere, quòd Æger antè tertiam accessionem morietur, quia citius morietur, cum remedia magna non possint illi juvare, quia in importuno tempore essent applicata, ut superius est manifestatum; & cum Hipp. dicat *Quòd desperati morbi solo prognostico sunt reliquendi*; & Gal. in Com. 4. lib. Hipp. de Vic. Rat. in Morb. Acut. Tex. 12. Claf. 7. fol. 135. Lit. G. Scribat: *Nam qui perniciosè insalubriterque habet, eos nequè per aliud quidquā, nequè per aquā servari est possibile: quibus nequè ministrare sum conatus*; Propterea est Axioma; melius est quòd Æger vi morbi pereat, quam vi remediij; quia quamvis secundum leges debeat mori, tamèn nobis non licet interficere quemquam; benè verò est subcurrendum Ægrotò cum specificis, vel contrà malignitatem uti Antidota, vel ad remittendum symptomata, ut sic minus devincatur natura; illæ semper adjuvando, augendo scilicet vires ipsius, præsertim eas, quas habet in potentia, ut subcurrant illis, quæ sunt in actu, ut expressè tenet Beatus Author in Art. Comp. Medi. Cap. de Feb. curandò, quantum fieri potest, ut Æger perveniat ad tertiam accessionem, & sic, casu quò deficiat, non deficiet absque ullo auxilio; ac per consequens, &c.

Ut autem sensibus appareat quomodo in tertia accessione devincitur, quantum est possibile, & non antea, inspiciat sequentem

tem figuram expressè habitam ad hoc declarandum in Lib. de
Prin. & Grad. Med. Mei. Illuminati Magistri 1. Tom. Ips.
Mag. Oper. Dist. de Feb.

BILIS

MELANCHOLIA



SANGVIS

PITUITA

In qua apparet, quòd bilis cū uno motu moveretur (memorā-
do illos duos motus, & duos circulos superius traditos) versus
sanguinē, & sic fit, Bilis, Sanguis, Pituita, Melancholia, Bilis iter-
rum, Sanguis, & sic continuò successive; & cum alio motu sic,
Bilis, Melancholia, Pituita, Sanguis, & iterum Bilis, Melancholia,
& sic continuò successive. Nunc est supponendum cum meo
Illuminato Magistro in lib. de Reg. San. & Infir. Cap. de Reg.
Feb. & in aliis locis ipsius citatis loquendo de febris; quòd
prima accessio tertianæ, fit in Bile, sicut omnes Medici Gal. se-
quentes tenent fieri à Bile, & cum non tota Bilis sit præternatu-
ralis, clarè apparet, quòd in tertiana est Bilis naturalis, & Bi-
lis præternaturalis; & Bilis præternaturalis causat primam ter-
tianam in Bile naturali, cum excessus debeat primo esse in se, quā
in aliis humoribus; propterea dicit Beatus Author, quòd ter-
tiana fit in Regione B. F. id est Bilis Bilis, vel quòd fit in Bile,
quòd idem est, in loc. Immed. Cit. unde quomodocumque mo-
veatur Bilis præternaturalis, semper tertia accessio est in pitui-
ta, nam si à dextris, secunda est in melancholia, & tertia in pi-
tuita, & si à sinistris secunda est in sanguine, & tertia in pituita,
ut sensibus patet; & cum Bilis concordet cum sanguine & cum
melancholia, clarè apparet, quòd non potest devinci in prima,
nec in secunda accessione; bene verò in tertia, cum contrarietur
pituitæ, & debeat vinci à suo contrario, & sic nisi sit in tertia ac-
cessione; scilicet in pituita, humor peccans non est devictus, & cum
nisi sit devictus non sit opportunum tempus illum evacuandi, ut
superius à ratione, & autoritate est comprobatum; hinc est &c.
& cum Hyp. fueris magnus spectator naturæ, & expertus fueris,
quòd

qd frequentius, si non perturbatur motus ipsius ad quartam accessio-
nem non accedit; propterea asserit: *Siquidem si post tertiam acces-*
sionem &c. ac per consequens &c. Quam plurimas alias rationes
possem efformare, quas brevitatis gratia omitto, & hæc de se-
cundo propugnaculo.

Restat nunc cum tertio propugnaculo nempe experientia
illas munire, pro quo dico, quod aliquoties vidi, & pluries au-
divi, simplices tertianas, & benignas in principio, propinatis ta-
men, ante tertiam accessionem, Aegroti purgatione, vel emetico,
redditas fuisse malignas, Aegrotumque interjisse; in aliis verò,
prescripta sanguinis missione, durasse per menses, & Aegrotos
passos fuisse plures residivas, & plura alia incommoda; Obser-
vavi tamen, quod prescriptis dictis medicamentis post tertiam
accessionem, dummodo Aeger nullum errorem commisisset, Nu-
llus, febrifugo indiguit, nec ad quintam accessionem pervenit,
quod juridicè probare offero, sicut & jam obtuli, & sic eve-
nire expondeo, quia plusquam centies est observatum, & nun-
quam contrarium evenit: patet igitur ultimas tres resolutiones
etiã esse munitas auctoritatibus, rationibus, & experimentis.

Cum igitur ab auctoritate Gal. expresse constet, non in omni hora dici,
& noctis esse opportunum tempus prescribendi remedium magnum indi-
catum, sicut etiam ab Hipp. & pluribus aliis Authoribus supra citatis, & et-
iam quàm necessarium sit in particulari occasione illud propinare, ut ju-
vet, & in hoc *Art. consistat* quam explanare curavi cum pluribus ex supra-
citatis Authoribus, & præcipuè cum meo Illuminato Magistro Beato Ray-
mundo Lullio exponendo ad sensus specimen cum litteris, ut facilius intel-
lectus careret, & regulæ generales sint normæ quibus debent regulari ca-
sus particulatè; propterea asserit in lib. *de Reg. san.* &c. cap. de Reg. Feb.
Diximus de tertiana & per hoc, quod de ipsa diximus, data est doctrina de
regionibus aliarum febrium, & decursu earum breviter de hoc transimus,
quia doctrinam quam dedimus intelligibilis est scientibus istam Artem; nec
omiserim adducere rationes, juxta meum systema, aliquantisper interitum
cōprobantes; id, illudque fulsi mei, quavis paucis, observationibus, & scien-
tiæ Preceptorū in cōtrariū militantes pro meo capto expl. caverim, & pau- modo
me gesserim in reliquis tribus resolutionibus quin deficiat expiella doctrina,
Authoris tam notabilis famæ, ut Arnaldus de Villanova quæ quantum fui-
set versatū in lib. Hyp. expositio Aphorismorum illius, ab ipso litteris man-
data, demonstrat, ut ipsæ roborentur; Et resolutiones sint Hippocratico-
Galenico Lullicæ ut ex relatione constat, & cum Hipp. Gal. & Beato
Autore munitæ; mihi videtur minime posse esse notatæ, tanquam Medicæ
artionæ, quis ratione, experientia, & solido fundamento practico omnino
destituta; imò potius si aliquid, dicta superius, valeat, non quia mea, nam
doctrina.

doctrina mea non est mea, debent à dicta nota esse expurgate.

Tandem Lucas Tozzi, Helmontius, Mussitanus, & Alii sup. cit. totaliter usum sanguinis missionis in omnibus morbis, negant, & qui contrarium faciunt, increpant, ut omnibus Medicis est notum, & tamen opera eorum sunt approbata, laudata, admissi &c. Villis, Doleus, Ettmullerus, & ceteri sup. cit. & quamplures alii in principio omnia febrium purgationem increpant, eorum tamen opera etiam sunt approbata, laudata, & admissa, & certe eo quia quilibet conatus est suam praxim stabilem cum suis fundamentis, notum etiam est omnibus, quot Medicinæ Doctores nova systemata, vel aliquid novi in systematibus conati sunt afferre, & nullos, quantum scio, à nullo Medicinæ Collegio fuit adnotatus. Quare igitur supradictæ resolutiones debent esse adnotatæ, quæ, unum, nec ullum remedium increpant, nec negant, sed solum, ut securius proficiant, in tali tempore applicanda esse remedia asserunt, quæ solum tunc est opportuna occasio particularis illa præscribendi, quod requiritur ut juvent, ut tot Auth. Sup. Cit. tenent: Si aliud enim est particulare tempus opportunum dignentur illud mihi ostendere, & gratias illis referam, quia gratis ab ipsis haberem, quod pluribus expensis non potui obtinere: si autem hoc minimè faciant, sinant me, absque nota, illud inquirere, ut si ipsum invenerim, possem etiam illis, gratis, illud retribuere, ut securius omnes in praxi nos possumus exercere: atvero si tale particulare opportunum tempus nihil sit in Medicina [sentiant quidquid velint supra citari Authores] non est opere pretium illud investigare: quæ propter, rogo decident questionem illi quibus spectat ex vi Decreti Sux per Illustris Dominationis Patrum Patriæ &c. in introductione allegari sub quorum correctione, humiliter, & alacriter meum iudicium submitto: interimque valeant: Dabam in meo Musco die 19. Octobris Anno 1742.

Dr. Andreas Olivér.

Die 31. Octobris 1742.

Imprimatur.

Torres Vig. Gen. & Offi.

